

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Svar på søknad om unntak for Patentstyret

Innledning

Patentstyret skal utarbeide virksomhetsregnskapet etter SRS fra 1. 1.2026. Vi viser til søknad om unntak fra SRS 9 *Transaksjonsbaserte inntekter* og SRS 19 *Usikre forpliktelser og betingede eiendeler* fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) på vegne av Patentstyret av 4. desember 2025, der unntakssøknad av 2. desember 2025 fra Patentstyret er vedlagt. Det søkes primært om varig unntak, sekundært om midlertidig unntak for en periode på 5 år.

Kort om oppgavene og bevilgningene til Patentstyret

Det følger av fagproposisjonen til NFD, Prop. 1 S (2025 –2026), at Patentstyret er del av det norske innovasjonssystemet. Videre omtales det at Patentstyret behandler søknader om industrielle rettigheter, dvs. patent, varemerke og design i Norge, innvilger disse rettighetene og fører register over dem. Det framgår også at håndtering av søknader om patent, varemerke og design utgjør kjernen i Patentstyrets lovpålagte myndighetsoppgaver.

For 2026 har Patentstyret en utgiftsbevilgning på sitt utgiftskapittel 953 på 374 mill. kr, alt på post 01 *Driftsutgifter*. Inntektskapitlet til Patentstyret viser et samlet inntektskrav på 151 mill. kr, fordelt på følgende poster:

Kap. 3935 Patentstyret

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Inntekter av informasjonstjenester	4 333	5 228	4 416
02	Inntekter knyttet til NPI	4 932	5 386	7 580
03	Gebyrer immaterielle rettigheter	136 133	148 045	139 475
	Sum kap. 3935	145 398	158 659	151 471

Det framgår av post-omtalen på post 03 at den omfatter inntekter fra gebyrer som avkreves kundene for Patentstyrets tjenester i forbindelse med saksbehandling, og at gebyrene og avgiftene for enkelte typer tjenester som er budsjettert på kapittel 5574 går til å dekke Patentstyrets utgifter til utøvelse av myndighetsrollen (behandling av patent-, varemerke- og designsøknader og fornyelse av slike rettigheter, enkelte andre lovpålagte oppgaver og utvikling av kunderettede elektroniske tjenester.) Bevilgningen for 2026 på kapittel 5574 *Sektoravgifter under Nærings- og*

fiskeridepartementet post 71 *Avgifter immaterielle rettigheter* er 225 mill. kr. Det framgår av post-omtalen på post 71 at den omfatter de årlige fornyelsesavgiftene for å opprettholde beskyttelsen av patenter og fornyelsesavgifter for å opprettholde et varemerke i en ny periode på ti år. Selv om det ikke framgår av postomtalen, forstår vi det basert på dialogen med Patentstyret som at post 71 også omfatter fornyelsesavgifter for å opprettholde design-beskyttelse i en ny periode på fem år.

Oppsummert er det for 2026 budsjettet med innbetalinger i form av saksbehandlingsgebyrer og andre inntekter samt fornyelsesavgifter på til sammen 376 mill. kr. som går til å dekke Patentstyrets utgifter til utøvelse av myndighetsrollen. Disse utgiftene er budsjettet til 374 mill. kr.

Nærmere om søknader, søknadsgebyr, behandlingstider og betaling

Det framgår av fagproposisjonen til NFD, Prop. 1 S (2025 –2026), at Patentstyret i 2024 mottok totalt 23 300 søknader om varemerke, design og patent. Tallet omfatter også europeiske patenter mottatt for validering i Norge, hvor et europapatent gjøres om til et norsk patent. Fordelingen på de enkelte typene søknader i 2024 er etter fagproposisjonen slik:

- varemerke 14 735
- design 1 291
- patent 1 271
- europeiske patenter mottatt for validering i Norge 6 009

Størrelsen på Patentstyrets søknadsgebyrer, fornyelsesavgifter, årsavgifter samt andre gebyrer og avgifter er regulert i *Forskrift om betalinger mv. til Patentstyret og Klagenemnda for industrielle rettigheter*. Vi omtaler kun søknadsgebyrer, fornyelsesavgifter og årsavgifter i fortsettelsen.

Søknader til Patentstyret behandles i henhold til kø-prinsippet, der de søknadene som blir mottatt først, blir behandlet først. Behandling av en søknad kan ta alt fra noen uker til flere år.

Patentstyrets mål er at nasjonale patentsøknader som er levert direkte til Patentstyret og ønskes gransket der, kan forventes ferdigbehandlet innen sju måneder etter at de er fremmet. For at målet skal anses som oppnådd, må minst 95 pst. av alle slike søknader være vurdert innen den fastsatte tiden. Dette målet ble nådd i 2024. Patentstyret opplyser at gjennomsnittlig behandlingstid for inngående PCT¹ patentsøknader er 7,2 år, mens behandlingstid for EP²-valideringer er fra ca. 3 uker til 3 måneder.

For varemerker tilbyr Patentstyret søkerne en digital søknadsveiviser. Målet er å behandle varemerkesøknader som inngis via veiviseren innen tre uker. For varemerkesøknader som leveres på andre måter, er målet å ferdigbehandle sakene og registrere varemerkene innen tre til seks måneder. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for varemerkesøknader levert via veiviseren var i 2024 på om lag tre uker. For søknader levert direkte til Patentstyret, var behandlingstiden i 2024 rundt 2,2 måneder.

Patentstyret har som mål at den som søker om registrering av design, skal få avgjort søknaden sin i løpet av to til tre måneder. I 2024 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 1,5 måneder.

---

¹ PCT = Patent Cooperation Treaty

² EP = European Patent

Det framgår av Patentstyrets notat av 29. oktober 2025 at de mottar søknadsgebyr for patent-, varemerke- og designsøknadene før søknadsbehandlingen starter. Det framgår også at betalingen som mottas før søknadsbehandlingen starter for varemerker og design inkluderer betaling for beskyttelse av rettigheten i henholdsvis ti og fem år, i tillegg til gebyr for saksbehandlingen frem til søknaden enten blir registrert eller avslått. Søknadsgebyret refunderes verken før eller etter behandling av søknaden, og det refunderes heller ikke dersom søknaden blir henlagt, trukket eller avslått. Det er heller ikke anledning til å få deler av gebyret refundert dersom kunden ikke ønsker beskyttelse for hele eller deler av det omfanget søknaden opprinnelig dekket.

Nærmere om årsavgift og fornyelsesavgift

Under gjengir vi beskrivelser av avgiftene for patent, varemerke og design fra Patentstyrets notat av 29. oktober 2025.

Det betales en årsavgift for patentbeskyttelse, og dette er den største inntektskilden på patentområdet. Årsavgift for patenter forfaller første gang ved starten av det tredje avgiftsåret, regnet fra innleveringsåret (år 1). Årsavgiften for år 1 og 2 betales etterskuddsvis, mens årsavgiften for år 3 betales forskuddsvis. Deretter betales det årlige avgifter.

Patentstyret har ikke krav på årsavgiftene for patent før de faktisk er innbetalt. Dersom kunden velger å ikke betale, vil beskyttelsen falle bort.

Fornyelse av varemerkebeskyttelse skjer hvert 10. år. Hvis kunden velger å ikke betale, vil beskyttelsen falle bort. Det mottas altså en samlet betaling for beskyttelse i ti år.

Fornyelse av designbeskyttelse skjer hvert 5. år. Hvis kunden velger å ikke betale, vil beskyttelsen falle bort. Det mottas altså en samlet betaling for beskyttelse i fem år.

Hvordan Patentstyret har besluttet å behandle søknadsgebyr og årsavgifter/fornyelsesavgifter

Det framgår av notatet av 29. oktober 2025 at Patentstyret ved utarbeidelsen av årsregnskapet etter SRS vil legge følgende regnskapsmessige behandling til grunn:

- gebyrinntektene avsettes samlet på overordnet nivå, med grunnlag i søknader som er under behandling
- inntekter fra avgiftene inntektsføres umiddelbart ved mottak, det vil si at de ikke periodiseres

DFØs syn på hvordan innbetalingene skal behandles etter SRS

Patentstyrets arbeidsoppgaver tar utgangspunkt i lover om henholdsvis beskyttelse av varemerker, patent og beskyttelse av design, i tillegg til konvensjoner som regulerer internasjonalt samarbeid på området. DFØ har ikke detaljkunnskap om dette rammeverket eller om Patentstyrets arbeidsoppgaver, og må legge til grunn den generelle omtale som er å finne i den over omtalte fagproposisjonen til NFD til statsbudsjettet for 2026, samt den informasjon vi har mottatt skriftlig og muntlig fra Patentstyret i den dialogen vi har hatt med dem (jf. omtale i innledningen til Patentstyrets unntakssøknad av 2. desember, som vedlegg til NFDs unntakssøknad). Det vi omtaler i fortsettelsen, er innbetalinger ved søknadsgebyr for patent, varemerke og design, og

årsavgift/fornyelsesavgift for de samme typene industrielle rettigheter. Omtalen gjelder periodisering av inntekter, og berører ikke periodisering av kostnader.

De statlige regnskapsstandardene inneholder to ulike standarder om inntekter, nemlig SRS 9 *Transaksjonsbaserte inntekter* og SRS 10 *Inntekt fra bevilgninger, tilskudd og overføringer til virksomheten, samt overføringer til og fra staten*.

Regnskapsmessig behandling av gebyr

Det framgår av SRS 9 punkt 4 at med inntekt fra gebyrer menes inntekter som virksomheten er pålagt å opptjene etter fastsatte inntektsbevilgninger (inntektskrav) og som kjennetegnes ved at de er en del av virksomhetens myndighetshandlinger. Vi er enige med Patentstyret i at gebyrene for behandling av søknader om industrielle rettigheter er gebyrer etter SRS 9. Det framgår av SRS 9 punkt 9 at inntekt fra gebyrer skal følge samme regler for resultatføring og måling som salg av varer og tjenester.

Hovedregelen for resultatføring av transaksjonsbasert inntekt framgår av SRS 9 punkt 5, som lyder:

«Inntekter skal resultatføres når de er opptjent. Transaksjonsbaserte inntekter er som hovedregel opptjent når salgstransaksjonen er gjennomført (transaksjonstidspunktet). I praksis betyr dette som oftest at varen er levert eller tjenesten er utført.»

Vi har foretatt en vurdering av om det som leveres fra Patentstyret er vare eller tjeneste, med utgangspunkt i merverdiavgiftslovens regulering. Vi mener at det Patentstyret leverer, er tjenester. Den ene tjenesten framstår for oss som behandling av søknader, mens den andre tjenesten framstår som juridisk beskyttelse av den aktuelle immaterielle rettigheten gjennom innføring i rettighetsregister.

Salg av tjenester er nærmere regulert i SRS 9 punkt 11 til 17. Det er vår vurdering av løpende avregnings metode, som kan innebære resultatføring av inntekt før transaksjonstidspunktet/leveringstidspunktet, ikke er pliktig å benytte for tjenesteyting i staten. Etter vårt syn er det adgang til å benytte metoden dersom utfallet av en transaksjon som omfatter tjenesteyting kan estimeres på en pålitelig måte, men ikke presumpsjon for at en statlig virksomhet må få til slik estimering på et tidspunkt underveis i tjenesteytingen før fullføring.

Det framgår av SRS 9 punkt 11 at inntekt fra salg av tjenester som hovedregel skal resultatføres på det tidspunktet tjenesten er utført. Videre framgår følgende av punktet:

«For tjenester er transaksjonstidspunktet det tidspunktet hvor selger har etablert en rett til vederlag. Rett til vederlag forutsetter som hovedregel at det er levert en ytelse. Transaksjonstidspunktet sammenfaller i så fall med tidspunktet for opptjening og inntekt resultatføres fortløpende i takt med levering av tjenesten.»

Det er vår vurdering at transaksjonstidspunktet for søknadsgebyrene er betalingstidspunktet. Dette følger av at gebyrene ikke er refunderbare, og at Patentstyrets rett til vederlag derfor etter vårt syn er etablert ved innbetalingen. Patentstyrets gebyrer er etter vårt syn et tilfelle der transaksjonstidspunktet *ikke* sammenfaller med tidspunktet for opptjening, fordi Patentstyret ikke har utført sin tjeneste i form av henholdsvis søknadsbehandling (patent, design og varemerke) og ytelse av beskyttelse (design og varemerke). Etter vårt syn er gebyr for søknadsbehandling

opptjent når søknadsbehandlingen er fullført, mens den delen av gebyret som er betaling for beskyttelse i henholdsvis fem (design) og ti (varemerke) år, opptjenes i takt med at tiden går og beskyttelsen leveres. Vi mener det følger av opptjeningsprinsippet at det må gjøres en dekomponering av vederlaget som mottas i form av gebyr for søknadsbehandling for design og varemerke, fordi vi mener at betalingen inkluderer betaling for to ulike tjenester med ulik opptjeningstid.

Den behandlingen av gebyr som Patentstyret har besluttet, innebærer ingen dekomponering av gebyrene mottatt for design og varemerker. Den periodisering som er omtalt i notatet mottatt 29. oktober med utgangspunkt i søknader under behandling i saksbehandlingssystemet SANT på tidspunktet for utarbeidelsen av regnskapet, vil derfor etter vårt syn, når søknadsbehandlingen er fullført, føre til en for tidlig inntektsføring av den delen av gebyrene for design og varemerke som vedrører beskyttelse for fem og ti år. Det er derfor behov for unntak fra SRS 9 for at den besluttede framgangsmåten skal være i tråd med rammeverket for utarbeidelse av SRS-regnskap.

Regnskapsmessig behandling av avgift

Det framgår av SRS 10 punkt 4 at med innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten menes midler som virksomheten krever inn på vegne av statskassen. Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten kjennetegnes ved at de som hovedregel skal rapporteres til statsregnskapet som inntekt på post 50 til 89 (i S-rapport). I og med at bevilgningen for årsavgiftene/fornyelsesavgiftene til Patentstyret gis på post 71, følger det av definisjonen i standarden av avgiftene er å betrakte som innkrevingsvirksomhet.

Som omtalt over, følger det av fagproposisjonen til NFD til statsbudsjettforslaget for 2026 at avgiftene for tjenester som er budsjettert på kapittel 5574 går til å dekke Patentstyrets utgifter til utøvelse av myndighetsrollen. Med bakgrunn i dette faktumet, har Patentstyret fått innvilget unntak fra plikten til bokføring av avgiftene i kontogruppe 84 og presentasjon som innkrevingsvirksomhet i årsregnskapet, og har i stedet bokført avgiftene som driftsinntekt i kontoklasse 3 med presentasjon som driftsinntekter i årsregnskapet. Etter en endring i rundskriv R-102 *Standard kontoplan for statlige virksomheter* i 2024 framgår det nå eksplisitt av rundskrivet punkt 4 at det er transaksjonens art som er bestemmende for valg av artskonto. Dette innebærer at bevilgningsvedtakets art etter statens kontoplan (inndeling i avdelingene 1-4) ikke er avgjørende for valget av artskonto etter standard kontoplan. Endringen av rundskrivet var en presisering, og vi forventer at plikten til å sette til side artsinndelingen i et bevilgningsvedtak for å kunne bruke riktig artskonto etter standard kontoplan sjelden vil være aktuelt. Dette skyldes at et bevilgningsvedtak i tråd med økonomisk realitet og med riktig artsinndeling etter statens kontoplan også normalt vil gi riktig artskonto etter standard kontoplan. Vi forstår det som at det er Patentstyrets rolle som del av det norske innovasjonssystemet som er bakgrunnen for delingen av betalingen for tjenester i gebyrer og avgifter i statsbudsjettet, og at det ikke er opplagt at bevilgningsvedtakene for framtidige år vil bli endret (altså at forholdsvis lave gebyrer for behandling av søknader kombineres med avgifter for å opprettholde beskyttelse i en etterfølgende periode, der begge typer innbetalinger dekker kostnader med behandling av søknader). Patentstyret vil kunne bruke reguleringen i R-102 punkt 4 til å videreføre bokføringen og presentasjonen av avgiftene som gebyrer også etter at dagens unntak går ut i 2026, dersom budsjetteringen ikke endres, og vi forstår det slik at det kommer Patentstyret til å gjøre. Dermed vil det etter vårt syn være reguleringen i SRS 9 redegjort for over som vil være bestemmende for hvordan avgiftene skal behandles i SRS-regnskapet.

Fornyelsesavgiftene for design og varemerker dekket henholdsvis fem og ti år. Etter vårt syn opptjenes inntekten i takt med at tiden går, fordi tjenesten som ytes, er juridisk beskyttelse for et gitt tidsrom. Når Patentstyret har bestemt at disse avgiftene skal resultatføres ved mottak av betalingen ved inngangen til beskyttelsesperioden, må det etter vårt syn derfor søkes om unntak fra SRS 9 for at behandlingen skal være i tråd med rammeverket for utarbeidelse av årsregnskap etter SRS.

For patent mottas det ikke betaling for juridisk beskyttelse i form av årsavgift for år 1 og år 2 før i år 3. Betalingen som mottas i år 3 er på etterskudd for år 1 og 2, og på forskudd for år 3. Patentstyret vet ikke sikkert før i år 3 om de vil motta betaling for juridisk beskyttelse for år 1 og 2, for det er kundene som tar avgjørelsen om innvilget søknad skal følges opp med betaling for juridisk beskyttelse i form av årsavgift. Det er vår vurdering at mulig fordring på kunde i år 1 og år 2 er en betinget eiendel etter SRS 19 *Usikre forpliktelser og betingede eiendeler* punkt 7. Det følger av samme standard punkt 24 og 25 at betingede eiendeler ikke skal regnskapsføres, men at det skal opplyses om slike der det er sannsynlighetsovervekt for at virksomheten vil motta oppgjør for den betingede eiendelen. Etter vårt syn innebærer regnskapsføring i tråd med SRS 9 dekomponering av beløpet som mottas i år 3, med inntektsføring av den andelen som vedrører år 1 og 2 på tidspunkt for mottak av betalingen og periodisering over det aktuelle tidsrommet for beløpet som vedrører år 3. Betaling av årlig avgift for år 4 og etterfølgende år periodiseres over det tidsrommet som beløpet vedrører.

Når den regnskapsmessige behandlingen som Patentstyret har vedtatt, innebærer at det ikke gjøres vurdering av sannsynligheten for mottak av årsavgift for patent for år 1 og år 2 ved innvilgelse av patent, og at det derfor ikke kan gis noteopplysninger etter SRS 19, vil det være behov for unntak for at regnskapsavleggelsen skal være i tråd med rammeverket for avleggelse av SRS-regnskap. Det vil også være behov for unntak, fordi det ikke vil skje noen dekomponering av beløpet som mottas i år 3, noe som innebærer at den delen av beløpet som vedrører år 3, vil bli inntektsført for tidlig (inntektsføres ved mottak av betalingen, i stedet for over perioden som det mottatte beløpet gir beskyttelse for). Til slutt vil det også være behov for unntak for resultatføring av årsavgift for år 4 og etterfølgende år, når årsavgifter gjelder fra en dato i regnskapsåret til en dato i etterfølgende regnskapsår, fordi Patentstyret har vedtatt at avgifter ikke skal periodiseres.

Patentstyrets begrunnelse for å søke unntak

Det framgår av unntakssøknaden at det ikke er mulig å gjennomføre systemmessig den periodiseringen over fem og ti år av gebyret for søknader om design- og varemerkebeskyttelse som følger av SRS 9. Det formidles også at en manuell behandling vil være både svært ressurskrevende og administrativt belastende.

Videre beskrives det at det heller ikke er mulig å beregne sannsynligheten for at Patentstyret vil motta oppgjør i form av betaling av en årsavgift for patent i perioden etter at en patentsøknad er innvilget og fram til det ev. mottas betaling for beskyttelse i år 3 for år 1 og 2. Det eksisterer heller ikke noe system eller tilgjengelig datagrunnlag som kan danne et forsvarlig grunnlag for å angi oppgjørsverdi eller oppfylle det aktuelle notekravet i SRS 19.

Til slutt opplyses det om at verken Patentstyret eller NFD vil få nytte av periodisering av gebyrer og avgifter. Periodisering vil også medføre betydelige merkostnader, enten gjennom nødvendige systemtilpasninger eller manuell behandling for å kompensere for at økonomisystemet ikke produserer den nødvendige informasjonen.

DFØs vurdering av unntakssøknaden

Periodisering av innbetalinger av gebyr og avgift

Vi forstår det som at økonomisystemet til Patentstyret er tilpasset at virksomheten fram til nå kun har hatt krav om å produsere et årsregnskap etter kontantprinsippet, og at det derfor vil ta tid om det skal utvikles et system tilpasset produksjon av et årsregnskap etter SRS. Vi forstår det videre som at det med det aktuelle transaksjonsvolumet vil være svært vanskelig og ressurskrevende å produsere et årsregnskap etter SRS med den påkrevde periodiseringen av innbetalingene gjennom manuelt arbeid.

I lys av det som er beskrevet i avsnittet over, vil det være behov for et unntak fra SRS 9 punkt 9 og punkt 11, for at utarbeidelsen av åpningsbalansen pr. 1.1.2026 og årsregnskapet fra 2026 skal være i tråd med rammeverket for utarbeidelse av virksomhetsregnskap etter SRS. NFD søker imidlertid ikke primært om et midlertidig unntak fra kravene som gjelder ved utarbeidelse av årsregnskap, slik at Patentstyret får tid til å utvikle økonomisystemet, men søker om et varig unntak.

Ønsket om et varig unntak fra kravet i SRS 9 om periodisering av innbetalinger begrunnes med at verken NFD eller Patentstyret vil ha nytte av periodisering av søknadsgebyrer og årsavgifter/fornyelsesavgifter, og at framskaffelse av den påkrevde regnskapsinformasjonen vil medføre betydelige merkostnader.

Den fullmakten DFØ har fått delegert fra Finansdepartementet til å gjøre unntak fra økonomiregelverket, er ikke begrenset til kun å gjøre midlertidige unntak. DFØs praksis har likevel hittil vært at det hovedsakelig gis midlertidige unntak første gang en virksomhet søker om unntak, med mindre det er særlige forhold ved aktiviteten til virksomheten som tilsier at behovet er varig. Dette har sammenheng med at for å legge til rette for sammenlignbarhet i statsforvaltningen og for et fornuftig grunnlag for aggregering på statsnivået, er det viktig at like forhold behandles likt.

Utøvelse av myndighet gjennom levering av tjenester som er gebyrbelagt er ikke aktivitet som er særegen for Patentstyret, men aktivitet mange statlige virksomheter har. Det er heller ikke særegent for de statlige regnskapsstandardene at innbetalinger knyttet til transaksjoner med utenforstående der det gis en direkte motytelse for virksomhetens leveranse skal periodiseres. Dette er noe som skiller ethvert regelverk for utarbeidelse av regnskap etter et periodisert prinsipp med utgangspunkt i et resultatorientert rammeverk fra et regelverk der regnskapet skal utarbeides etter kontantprinsippet. Disse forholdene taler for at DFØ ikke skal innvilge et varig unntak i denne omgang.

Det som taler for at det gis et varig unntak, er formålet med innføringen av de statlige regnskapsstandardene. Det framgår av rundskriv R-114 *Bruk av de statlige regnskapsstandardene (SRS) i virksomhetsregnskapet* at formålet med standardene hovedsakelig er å legge til rett for informasjon som skal kunne brukes i virksomhetens interne styring og i departementenes styring av underliggende virksomheter, og at både Patentstyret og NFD gir uttrykk for at de ikke trenger periodisert informasjon om inntekter i henholdsvis virksomhets- og etatsstyringen.

DFØ oppfatter at det kan bli behov for en annen dispensasjonspraksis etter beslutningen om obligatorisk SRS for alle statlige virksomheter sammenlignet med situasjonen der utarbeidelse av årsregnskap etter de statlige regnskapsstandardene var frivillig for bruttobudsjetterte virksomheter

og forvaltningsbedrifter. Beslutningen om obligatorisk SRS ble kommunisert i august 2021, gjennom at Finansdepartementet utstedte oppdatert rundskriv R-114. Det hadde da vært jobbet med spørsmålet om SRS skulle bli obligatorisk i flere år. En del av forarbeidet for beslutningen om at de statlige regnskapsstandardene ble obligatoriske, er NOU 2015: 14 *Bedre beslutningsgrunnlag, bedre styring — Budsjett og regnskap i staten*. Følgende framgår av punkt 9.8 *Utvalgets oppsummerende vurderinger og tilrådninger*, første strekpunkt under overskriften *Tilrådninger*:

«Det bør bli obligatorisk for statlige virksomheter å avlegge virksomhetsregnskapet etter de statlige regnskapsstandardene (SRS). I den grad det skulle vise seg vanskelig eller at kostnadene ikke står i samsvar med nytten for den enkelte virksomhet og staten samlet, kan det søkes om unntak i henhold til reglene i økonomiregelverket.»

På oppdrag fra Finansdepartementet jobbet DFØ videre med spørsmålet, etter at det ble besluttet at SRS ikke ble obligatorisk på bakgrunn av utvalgets forslag i NOU 2015: 14. I stedet ble det besluttet at det skulle gjøres en ny vurdering etter tre år, og arbeides videre med å redusere kostnader og øke nytten med SRS. DFØ leverte sin tilråding til Finansdepartementet i juni 2019. Tilrådingen omtaler at DFØ vil kunne gi unntak fra plikten til bruk av SRS etter søknad, dersom kostnadene ikke står i samsvar med nytten for den enkelte virksomhet og staten samlet.

Etter en helhetsvurdering har DFØ kommet til at Patentstyret innvilges et midlertidig unntak på fem år fra kravet til periodisering av innbetalinger fra søknadsgebyrer og årsavgifter/fornyelsesavgifter. Et element i helhetsvurderingen er at det etter vårt syn vil være naturlig at NFD og Patentstyret vurderer om det kan være hensiktsmessig med en omlegging av hva søknadsgebyr for design og varemerke inkluderer og hvilken tidsperiode en betaling for beskyttelse av design og varemerker skal gjelde for. En deling av betalingen av dagens søknadsgebyr for design og varemerke i en betaling som gjelder selve søknadsbehandlingen og en betaling som vedrører beskyttelse for en tidsperiode vil gjøre det mulig å etterleve de statlige regnskapsstandardene for gebyr. Vi forstår at andre elementer også må inngå i en slik vurdering, men forventer en omtale av forholdet dersom det på et senere tidspunkt søkes om fornyelse av unntaket. En del av helhetsvurderingen er også at det vil opparbeides erfaring med bruk av periodisert informasjon i virksomhets- og etatsstyringen i statsforvaltningen i årene framover. Det kan da bli tydeligere hva det innebærer at sammenligningen av kostnad og nytte også skal inkludere en vurdering for staten samlet sett, i tillegg til en vurdering på virksomhetsnivå.

Noteopplysning om årsavgift patenter

Vi forstår det som at Patentstyret ikke har nødvendig grunnlag for å beregne sannsynligheten for oppgjør i form av betaling av en årsavgift for patent fra patentsøknaden er innvilget og fram til den første betalingen av årsavgift mottas, og heller ikke mulighet for beregning av samlet beløp for et sannsynlig utestående beløp. Avgift for patentbeskyttelse betales i år 3, og inkluderer etterskuddsbetaling for beskyttelse i år 1 og 2, samt forskuddsbetaling for beskyttelse i år 3. Vi forstår det slik at det som mangler, både er historikk som kan underbygge andelen innvilgede patentsøknader som medfører en første innbetaling av beskyttelsesavgift og en oversikt over de aktuelle innvilgede patentsøknadene på et tidspunkt som enda ikke har resultert i en innbetaling av den første avgiften for beskyttelse.

På grunn av mangelen på historikk, er det ikke mulig å etterleve reguleringen i SRS 19 punkt 25, som krever noteopplysning om betingede eiendeler dersom det er sannsynlighetsovervekt for

oppgjør. I en situasjon med sannsynlighetsovervekt, inneholder punktet imidlertid et praktiserbarhetsunntak. Dersom det ikke er praktisk mulig, kan en virksomhet unnlate å oppi anslag på virkningen i resultatregnskap og balanse av at den betingende eiendelen var blitt regnskapsført og oppgjørsværdi målt etter standarden. I så fall skal det forklares i note hvorfor det ikke er praktisk mulig å gi disse opplysningene.

Vi viser til teksten under deloverskriften *Periodisering av innbetalinger av gebyr og avgift* over når det gjelder DFØs adgang til å innvilge varige unntak, tidligere dispensasjonspraksis og et mulig behov for endring av denne praksisen. Etter en helhetsvurdering innvilger vi midlertidig unntak i fem år fra kravet til å opplyse om betingede eiendeler knyttet til årsavgift for patenter. Vi finner det naturlig at NFD og Patentstyret vurderer om det kan være hensiktsmessig med en omlegging av på hvilket tidspunkt årsavgift for patentbeskyttelse for år 1 og år 2 skal innbetales. Omlegging kan innebære at det ikke lenger vil eksistere en betinget eiendel, og at det derfor ikke er behov for unntak fra SRS 19 punkt 25. Vi forstår at andre elementer også må inngå i en slik vurdering, men forventer en omtale av forholdet dersom det på et seinere tidspunkt søkes om fornyelse av unntaket.

Konklusjon

DFØ har vurdert søknaden om unntak med hjemmel i reglement for økonomistyring i staten § 3 første ledd. DFØ er delegert myndighet til å fastsette unntak i instruks fra Finansdepartementet.

DFØ gir unntak fra SRS 9 *Transaksjonsbaserte inntekter* punkt 9 og 11, slik at innbetalinger av gebyr knyttet til design og varemerke ikke må dekomponeres, og delen som vedrører beskyttelse for henholdsvis fem og ti år ikke må periodiseres.

Patentstyret vil behandle årsavgift for patent og fornyelsesavgift for design og varemerke regnskapsmessig som gebyr etter tidligere innvilget unntak i årsregnskapet for 2026, og vil for 2027 og etterfølgende år fortsette denne regnskapsmessige behandlingen med hjemmel i rundskriv R-102 *Standard kontoplan for statlige virksomheter* punkt 4. DFØ gir unntak fra SRS 9 *Transaksjonsbaserte inntekter* punkt 9 og 11, slik at innbetalinger av årsavgift for patent og fornyelsesavgift for design og varemerke ikke må periodiseres over beskyttelsesperioden.

DFØ gir unntak fra SRS 19 *Usikre forpliktelser og betingede eiendeler* punkt 25, slik at det ikke må gis noteopplysning om ev. betingede eiendeler med sannsynlighetsovervekt for oppgjør knyttet til årsavgift for beskyttelse for patent for det første og andre året beskyttelsen gjelder.

Unntakene gis midlertidig for fem år fra 1.1.2026.

Unntakene innebærer at åpningsbalansen som utarbeides pr. 1.1.2026, ikke vil inneholde periodiseringer knyttet til den delen av gebyr for design og varemerke som ikke er opptjent på åpningsbalansedagen, men som skulle vært periodisert over beskyttelsesperioden. Den vil heller ikke inneholde periodiseringer knyttet til årsavgift for patenter og fornyelsesavgift for design og varemerke som ikke er opptjent på åpningsbalansedagen, men som skulle vært periodisert over beskyttelsesperioden.

Vi gjør oppmerksom på at det etter SRS 1 *Presentasjon av virksomhetsregnskapet* punkt 22 og 23 skal opplyses om anvendte regnskapsprinsipper for vesentlige transaksjoner og andre hendelser. I omtalen av regnskapsprinsipper skal det opplyses om vesentlige avvik fra enkeltbestemmelser i SRS. Patentstyret må derfor i sin prinsippnote i årsregnskapene i unntaksperioden gi informasjon

om de prinsipper som benyttes for inntektsføring av søknadsgebyr, årsavgift for patent samt fornyelsesavgift for design og varemerker. Videre følger det av SRS 1 punkt 41 at det skal utarbeides et dokumentasjonsnotat til åpningsbalansen. Her bør det gis en omtale av bakgrunnen for manglende periodiseringer i åpningsbalansen av gebyr for design og varemerke samt årsavgift for patenter og fornyelsesavgift for design og varemerke.

Vennlig hilsen

Marius Seljedal
avdelingsdirektør

Marte Wæge Myklebust
seksjonssjef

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift